TIESAS SPRIEDUMS (astotā palāta)

2025. gada 8. maijā *

Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu – Patērētāju tiesību aizsardzība – Patēriņa kredīta līgumi – Direktīva 93/13/EEK – Negodīgi noteikumi patērētāju līgumos – 3. panta 1. punkts – Noteikums par kredīta pirmstermiņa atmaksu – Pārbaude tiesā – Noteikuma par kredīta pirmstermiņa atmaksu valsts tiesiskā regulējuma neesamība – Negodīguma novērtējuma kritēriji

Apvienotajās lietās C-6/24 un C-231/24

par lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu atbilstoši LESD 267. pantam, ko *Juzgado de Primera Instancia nº8 de La Coruña* (Akoruņas pirmās instances tiesa Nr. 8, Spānija) iesniegusi ar lēmumiem, kas pieņemti attiecīgi 2023. gada 19. decembrī un 2024. gada 26. februārī un kas Tiesā reģistrēti 2024. gada 4. janvārī un 26. martā, tiesvedībās

Abanca Corporación Bancaria, SA

pret

WE (C-6/24),

VX (C-231/24),

TIESA (astotā palāta)

šādā sastāvā: palātas priekšsēdētājs S. Rodins [*S. Rodin*] (referents), tiesneši N. Pisarra [*N. Piçarra*] un N. Fengers [*N. Fenger*],

ģenerāladvokāts: D. Špīlmans [*D. Spielmann*],

sekretārs: A. Kalots Eskobars [*A. Calot Escobar*],

ņemot vērā rakstveida procesu,

ņemot vērā apsvērumus, ko snieguši:

– *Abanca Corporación Bancaria SA* vārdā – *M. Á. Cepero Aránguez*, *J. M. Martínez Gimeno* un *M. C. Vendrell Cervantes*, *abogados*,

– Spānijas valdības vārdā – *P. Pérez Zapico*, pārstāve,

* Tiesvedības valoda – spāņu.

– Eiropas Komisijas vārdā – *I. Galindo Martín* un *P. Kienapfel*, pārstāvji,

ņemot vērā pēc ģenerāladvokāta uzklausīšanas pieņemto lēmumu izskatīt lietu bez ģenerāladvokāta secinājumiem,

pasludina šo spriedumu.

Spriedums

1 Lūgumi sniegt prejudiciālu nolēmumu ir par to, kā interpretēt Padomes Direktīvas 93/13/EEK (1993. gada 5. aprīlis) par negodīgiem noteikumiem patērētāju līgumos (OV 1993, L 95, 29. lpp.) 3. panta 1. punktu un 7. pantu.

2 Šie lūgumi iesniegti saistībā ar tiesvedībām starp *Abanca Corporación Bancaria SA*, saskaņā ar Spānijas tiesībām iedibinātu banku, un patērētājiem WE (lietā C-6/24) un VX (lietā C-231/24) par personīgā aizdevuma līgumos, kas noslēgti starp šīm pusēm, ietverta noteikuma par kredīta pirmstermiņa atmaksu iespējamu negodīgumu.

Atbilstošās tiesību normas

Savienības tiesības

3 Saskaņā ar Direktīvas 93/13 3. panta 1. punktu:

“Līguma noteikumu, par kuru nebija atsevišķas apspriešanās, uzskata par negodīgu, ja, pretēji prasībai pēc godprātības, tas rada ievērojamu nelīdzsvarotību pušu tiesībās un pienākumos, kas izriet no līguma, un tas notiek par sliktu patērētājam.”

4 Šīs direktīvas 4. pantā paredzēts:

“1. Neskarot 7. pantu, līguma noteikuma negodīgumu novērtē, ņemot vērā preču vai pakalpojumu raksturu, attiecībā uz ko līgums noslēgts, un atsaucoties uz visiem apstākļiem līguma slēgšanas brīdī, kas ar to bijuši saistīti, kā arī visiem pārējiem līguma noteikumiem vai citu līgumu, no kā tas ir atkarīgs.

2. Noteikumu negodīguma novērtējums neattiecas ne uz līguma galvenā priekšmeta definīciju, ne arī ar cenas un atlīdzības atbilstīgumu pakalpojumiem vai precēm, kas par to saņemtas, ciktāl šie noteikumi ir vienkāršā, skaidri saprotamā valodā.”

5 Minētās direktīvas 7. panta 1. punkts formulēts šādi:

“Dalībvalstis nodrošina, ka patērētāju un konkurentu interesēs pastāv adekvāti un efektīvi līdzekļi, lai novērstu negodīgu noteikumu ilgstošu izmantošanu pārdevēju vai piegādātāju ar patērētājiem noslēgtos līgumos.”

Spānijas tiesību akti

6 2000. gada 7. janvāra *Ley 1/2000 de Enjuiciamiento Civil* (Likums 1/2000 par civilprocesu; 2000. gada 8. janvāra *BOE* Nr. 7, 575. lpp.), kurā grozījumi izdarīti ar 2015. gada 5. oktobra *Ley 42/2015 de reforma de la Ley 1/2000* (Likums 42/2015 par Likuma 1/2000 reformu; 2015. gada 6. oktobra *BOE* Nr. 239), 693. panta 2. punktā attiecībā uz parādu, kas maksājami pa daļām, pirmstermiņa atmaksu noteikts:

"Kopējo summu, kas pienākas par pamatsummu un procentiem, var pieprasīt saskaņā ar nosacījumiem, par kuriem panākta vienošanās aizdevuma aktā un kuri iekļauti attiecīgajā reģistrā. Tādam aizdevumam vai kredītam, ko noslēgusi fiziska persona un kas ir nodrošināts ar hipotēku uz mājokli vai kura priekšmets ir mājokļa iegāde, piemēro Likuma 5/2019 24. panta noteikumus, kas reglamentē hipotekārā kredīta līgumus, un vajadzības gadījumā – Hipotekārā likuma 129.a pantu."

7 2019. gada 15. marta *Ley 5/2019 reguladora de los contratos de crédito inmobiliario* (Likums 5/2019 par hipotekārā kredīta līgumiem; 2019. gada 16. marta *BOE* Nr. 65) 24. pants ir formulēts šādi:

"1. Aizdevuma līgumos, kuros aizņēmējs vai galvinieks ir fiziska persona un kuru atmaksa ir garantēta ar hipotēku vai citu nodrošinājumu ar lietu tiesībām attiecībā uz mājokļa nekustamo īpašumu vai kuru mērķis ir iegādāties vai saglabāt īpašumtiesības uz dzīvojamai apbūvei paredzētu zemi vai uzbūvētu mājokli vai tā celtniecību, aizņēmējs zaudē termiņa priekšrocības un rodas līguma pirmstermiņa izpildes pienākums, ja ir izpildīti šādi kumulatīvi nosacījumi:

a) aizņēmējs kavē daļu no aizdevuma pamatsummas vai procentu atmaksas;

b) maksājamo un nesamaksāto ikmēneša maksājumu summa ir vismaz vienāda ar:
   i. trīs procentiem no piešķirtās pamatsummas, ja nokavējums rodas aizdevuma termiņa pirmajā pusē. Šis nosacījums ir uzskatāms par izpildītu, ja maksājamie un nesamaksātie ikmēneša maksājumi atbilst 12 ikmēneša maksājumiem vai tādam ikmēneša maksājumu skaitam, kas nozīmē, ka parādnieks nav izpildījis savu pienākumu laikposmā, kas atbilst vismaz 12 mēnešiem;
   ii. septiņiem procentiem no piešķirtās pamatsummas, ja nokavējums rodas aizdevuma termiņa otrajā pusē. Šis nosacījums ir uzskatāms par izpildītu, ja maksājamie un nesamaksātie ikmēneša maksājumi atbilst 15 ikmēneša maksājumiem vai tādam ikmēneša maksājumu skaitam, kas nozīmē, ka parādnieks nav izpildījis savu pienākumu laikposmā, kas atbilst vismaz 15 mēnešiem;

c) aizdevējs ir brīdinājis aizņēmēju par samaksas pienākumu, nosakot vismaz viena mēneša termiņu saistību izpildei un brīdinot, ka pretējā gadījumā tiks pieprasīta visa aizdevuma summas atmaksa.

2. No šā panta noteikumiem nevar atkāpties ar nolīgumiem par pretējo."

Pamatlietas un prejudiciālie jautājumi

8 2022. gada 5. jūlijā un 15. septembrī WE un VX noslēdza ar *Abanca Corporación Bancaria* personīgos aizdevuma līgumus: WE gadījumā par summu 10 600 EUR, kas atmaksājama piecu gadu laikā, un VX gadījumā par summu 6000 EUR, kas atmaksājama astoņu gadu laikā.

9 Saskaņā ar šo aizdevuma līgumu vispārīgo noteikumu 13. punktu (turpmāk tekstā – "strīdīgais noteikums") maksājumu saistības neizpildes gadījumā banka var noteikt aizdevuma līguma pirmstermiņa izbeigšanu, liekot nekavējoties atmaksāt maksājamās summas.

10 Strīdīgajā noteikumā ir precizēts, ka maksājumu saistību neizpilde ir tad, ja tiek izpildīti trīs kumulatīvi nosacījumi. Pirmkārt, aizņēmējam ir jāmaksā daļa no aizņēmuma pamatsummas vai procenti. Otrkārt, maksājamo un nesamaksāto ikmēneša maksājumu summa ir vismaz 3 % no aizdotās pamatsummas, ja saistību neizpilde rodas aizdevuma termiņa pirmajā pusē, vai vismaz 7 %, ja saistību neizpilde rodas aizdevuma termiņa otrajā pusē. Treškārt, banka ir brīdinājusi aizņēmēju par pienākumu samaksāt maksājamās summas viena mēneša laikā.

11 Paziņojusi par kredīta pirmstermiņa izbeigšanu atbilstoši strīdīgajam noteikumam, *Abanca Corporación Bancaria* iesniedza divus pieteikumus par maksājuma rīkojuma izdošanu pret WE un VX *Juzgado de Primera Instancia nº8 de La Coruña* (Akoruņas pirmās instances tiesa Nr. 8, Spānija), kas ir iesniedzējtiesa.

12 Šai tiesai ir šaubas par strīdīgā noteikuma saderību ar Direktīvu 93/13, ņemot vērā 2013. gada 14. marta spriedumu lietā *Aziz* (C-415/11, EU:C:2013:164, 73. punkts) un 2017. gada 26. janvāra spriedumu lietā *Banco Primus* (C-421/14, EU:C:2017:60, 66. un 67. punkts), kuros Tiesa nosprieda, ka viens no elementiem, kas var tikt ņemts vērā, novērtējot šāda noteikuma negodīgumu, ir tas, vai valsts tiesiskajā regulējumā pastāv līdzekļi, kas ļauj patērētājam izvairīties no aizdevuma pirmstermiņa atmaksas vai novērst tās sekas, un Spānijas tiesību gadījumā attiecībā uz tādiem personīgā aizdevuma līgumiem kā pamatlietās aplūkotie tas tā nav. Tomēr tajos ietvertais strīdīgais noteikums aizņēmējam šādu iespēju sniedzot, līdzīgi, kā tas ir paredzēts hipotekārā kredīta līgumiem piemērojamajā valsts tiesiskajā regulējumā. Tā arī vaicā, vai šajā noteikumā paredzētais viena mēneša termiņš aizdevuma atlikuma samaksai ir pietiekams, lai patērētājs faktiski varētu izvairīties no aizdevuma pirmstermiņa atmaksas vai novērst tā sekas pēc paziņošanas.

13 Šādos apstākļos *Juzgado de Primera Instancia nº8 de La Coruña* (Akoruņas pirmās instances tiesa Nr. 8) nolēma apturēt tiesvedību un uzdot Tiesai šādus prejudiciālus jautājumus:

"1) Vai noteikums par kredīta pirmstermiņa atmaksu, kas paredz iespēju izvairīties no aizdevuma pirmstermiņa atmaksas vai novērst tā sekas noteiktā termiņā, atbilst [Direktīvas 93/13] 3. panta 1. punktam un 7. pantam, vai arī šādai iespējai jābūt paredzētai konkrētā valsts tiesību normā?

2) Ja atbilde uz iepriekš minēto jautājumu ir apstiprinoša, kāds būtu saprātīgs termiņš?"

14 Ar Tiesas priekšsēdētāja 2024. gada 26. aprīļa lēmumu lietas C-6/24 un C-231/24 tika apvienotas rakstveida un mutvārdu procesam, kā arī sprieduma taisīšanai.

Par prejudiciālajiem jautājumiem

Par pirmo jautājumu

15 Vispirms jāatgādina, ka saskaņā ar pastāvīgo judikatūru ar LESD 267. pantu iedibinātajā sadarbības starp valstu tiesām un Tiesu procedūrā Tiesai ir jāsniedz valsts tiesai noderīga atbilde, kas ļautu izlemt tās izskatīšanā esošo lietu. Šajā nolūkā Tiesai vajadzības gadījumā ir jāpārformulē tai uzdotie jautājumi (spriedums, 2024. gada 7. novembris, *ERB New Europe Funding II*, C-178/23, EU:C:2024:943, 26. punkts un tajā minētā judikatūra).

16 Šajā ziņā jāprecizē, ka pamattiesvedībās iesniedzējtiesa pēc savas ierosmes ir pārbaudījusi strīdīgā noteikuma iespējamo negodīgumu, kuru īstenošana ir tajā iesniegto pieteikumu par maksājuma rīkojuma izdošanu pamatā. Minētā tiesa šaubās nevis par to, vai pastāv tiesas līdzekļi, lai izbeigtu negodīgu noteikumu izmantošanu, ņemot vērā Direktīvas 93/13 7. pantu, bet gan par pašu šo noteikumu kvalificēšanu par negodīgiem Direktīvas 93/13 3. panta 1. punkta izpratnē.

17 Tādēļ, lai iesniedzējtiesai sniegtu lietderīgu atbildi, jāuzskata, ka ar pirmo jautājumu šī tiesa būtībā vēlas noskaidrot, vai Direktīvas 93/13 3. panta 1. punkts jāinterpretē tādējādi, ka, novērtējot personīgā aizdevuma līgumā ietverta noteikuma par kredīta pirmstermiņa atmaksu iespējamo negodīgumu, var ņemt vērā, ka šis noteikums ļauj patērētājam izvairīties no aizdevuma pirmstermiņa atmaksas vai novērst tā sekas, vai arī šai iespējai jābūt paredzētai konkrētā valsts tiesību normā, kas piemērojama personīgā aizdevuma līgumiem.

18 Lai atbildētu uz šo jautājumu, jāatgādina, ka saskaņā ar pastāvīgo Tiesas judikatūru ar Direktīvu 93/13 ieviestā aizsardzības sistēma ir balstīta uz domu, ka patērētājs salīdzinājumā ar komersantu ir vājākā pozīcijā gan attiecībā uz iespēju risināt sarunas, gan uz informētības līmeni (spriedums, 2024. gada 18. janvāris, *Getin Noble Bank* u.c. (Līguma noteikumu negodīguma vērtējums pēc savas ierosmes), C-531/22, EU:C:2024:58, 63. punkts).

19 Atbilstoši šīs direktīvas 3. panta 1. punktam līguma noteikumu, par kuru nebija atsevišķas apspriešanās, uzskata par negodīgu, ja, pretēji prasībai pēc godprātības, tas rada ievērojamu nelīdzsvarotību pušu tiesībās un pienākumos, kas izriet no līguma, un tas notiek par sliktu patērētājam, savukārt atbilstoši minētās direktīvas 6. panta 1. punktam šāds negodīgs noteikums šim patērētājam nav saistošs.

20 Šajā kontekstā, lai nodrošinātu Eiropas Savienības Pamattiesību hartas 38. pantā noteikto augsto patērētāju aizsardzības līmeni, valsts tiesai pēc savas ierosmes ir jāizvērtē Direktīvas 93/13 piemērošanas jomā ietilpstoša līguma noteikuma negodīgums un, to darot, jāizlīdzina starp patērētāju un komersantu pastāvošā nelīdzsvarotība, ja tās rīcībā ir vajadzīgais juridiskais un faktiskais pamatojums. Šajā ziņā Direktīvas 93/13 3. panta 1. punktā un 4. panta 1. punktā ir definēti visi vispārējie kritēriji, kas valsts tiesai ļauj novērtēt to līguma noteikumu negodīgumu, uz kuriem attiecas šīs direktīvas noteikumi (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2023. gada 9. novembris, *Všeobecná úverová banka*, C-598/21, EU:C:2023:845, 74. un 75. punkts).

21 Direktīvas 93/13 3. panta 1. punktā, kurā ir atsauce uz "godprātību" un "ievērojamu nelīdzsvarotību" pušu tiesībās un pienākumos, kas izriet no līguma, un tas notiek par sliktu patērētājam, tikai abstrakti ir definēti elementi, kuru dēļ atsevišķi neapspriestu līguma noteikumu var uzskatīt par negodīgu (spriedums, 2023. gada 9. novembris, *Všeobecná úverová banka*, C-598/21, EU:C:2023:845, 76. punkts).

22 Attiecībā uz to, kādos apstākļos "pretēji prasībai pēc godprātības" rodas ievērojama nelīdzsvarotība, saskaņā ar Direktīvas 93/13 sešpadsmito apsvērumu valsts tiesai šajā ziņā jāpārbauda, vai komersants, godīgi un līdzvērtīgi izturoties pret patērētāju, varēja pamatoti pieņemt, ka patērētājs būtu piekritis attiecīgajam noteikumam arī tad, ja tas būtu ticis individuāli apspriests (spriedums, 2023. gada 9. novembris, *Všeobecná úverová banka*, C-598/21, EU:C:2023:845, 78. punkts).

23 Turklāt saskaņā ar šīs direktīvas 4. panta 1. punktu līguma noteikuma negodīgums jāizvērtē, ņemot vērā preču vai pakalpojumu raksturu, attiecībā uz ko līgums noslēgts, kā arī, atsaucoties uz visiem apstākļiem minētā līguma slēgšanas brīdī un visiem pārējiem šī līguma vai cita līguma, no kā tas ir atkarīgs, noteikumiem (spriedums, 2023. gada 9. novembris, *Všeobecná úverová banka*, C-598/21, EU:C:2023:845, 79. punkts).

24 2017. gada 26. janvāra sprieduma lietā *Banco Primus* (C-421/14, EU:C:2017:60), kurš neattiecas uz personiskā aizdevuma līgumu, bet gan uz ilgtermiņa hipotekārā kredīta līgumu, 66. punktā Tiesa būtībā nosprieda – lai noteiktu, vai līguma noteikums rada būtisku, patērētājam nelabvēlīgu nelīdzsvarotību Direktīvas 93/13 3. panta 1. punkta izpratnē, valsts tiesai tostarp ir jāpārbauda, vai komersantam dotā iespēja pieprasīt visas aizdevuma summas atmaksu ir atkarīga no tā, ka patērētājs nav izpildījis vienu no pienākumiem, kam ir būtiska nozīme attiecīgajās līgumattiecībās, vai šī iespēja ir paredzēta gadījumos, kad šādai līguma neizpildei ir pietiekami nopietns raksturs, ņemot vērā aizdevuma ilgumu un summu, vai šī iespēja ietver atkāpi no vispārīgo tiesību normām attiecīgajā jomā, ja nav īpašu līgumtiesību normu un ja valsts tiesībās ir paredzēti adekvāti un efektīvi līdzekļi, kas ļautu patērētājam, kam tiek piemērots šāds līguma noteikums, novērst šīs aizdevuma atmaksas pieprasīšanas sekas.

25 Turklāt 2022. gada 8. decembra sprieduma lietā *Caisse régionale de Crédit mutuel de Loire-Atlantique et du Centre Ouest* (C-600/21, EU:C:2022:970) 35. punktā Tiesa precizēja, ka šie kritēriji nevar tikt uzskatīti ne par kumulatīviem, ne par alternatīviem, bet ir uzskatāmi par tādiem, kas ir daļa no apstākļu kopuma, kuri ir saistīti ar attiecīgā līguma noslēgšanu, un kas valsts tiesai būtu jāizvērtē, lai konstatētu līguma noteikuma negodīgumu Direktīvas 93/13 3. panta 1. punkta izpratnē.

26 Šajā lietā, kā norādījusi iesniedzējtiesa, atšķirībā no hipotekārā kredīta līgumiem Spānijas tiesiskais regulējums neaptver personīgajos aizdevuma līgumos ietvertus noteikumus par kredīta pirmstermiņa atmaksu. Tomēr pamatlietās aplūkotajos aizdevuma līgumos ietvertajā strīdīgajā noteikumā patērētājam ir paredzēts veids, kā izvairīties no aizdevuma pirmstermiņa atmaksas vai novērst tās sekas, samaksājot summas, kas jāmaksā saistībā ar šo aizdevumu, viena mēneša laikā pēc bankas nosūtītā brīdinājuma, līdzīgi, kā tas ir paredzēts šajā tiesiskajā regulējumā par hipotekārā kredīta līgumiem.

27 Atbilstoši šī sprieduma 24. un 25. punktā atgādinātajai judikatūrai valsts tiesai jānosaka, vai noteikums par kredīta pirmstermiņa atmaksu rada ievērojamu nelīdzsvarotību par sliktu patērētājam Direktīvas 93/13 3. panta 1. punkta izpratnē, ņemot vērā dažādos kritērijus, tostarp adekvātu un efektīvu līdzekļu esamību, kas ļautu patērētājam izvairīties no šī noteikuma piemērošanas vai novērst tā sekas. Nav nozīmes tam, vai līdzekļi, kas ļauj sasniegt šādu rezultātu, ir paredzēti pašā noteikumā par kredīta pirmstermiņa atmaksu, nevis konkrētā valsts tiesību normā, kas piemērojama pamatlietās aplūkotajiem līgumiem, un katrā ziņā tas nevar padarīt šo līguma noteikumu par negodīgu Direktīvas 93/13 3. panta 1. punkta izpratnē.

28 Ņemot vērā iepriekš minētos iemeslus, uz pirmo jautājumu jāatbild, ka Direktīvas 93/13 3. panta 1. punkts jāinterpretē tādējādi, ka, novērtējot personīgā aizdevuma līgumā ietverta noteikuma par kredīta pirmstermiņa atmaksu iespējamo negodīgumu, var ņemt vērā, ka šis noteikums ļauj patērētājam izvairīties no aizdevuma pirmstermiņa atmaksas vai novērst tā sekas, un šai iespējai nav jābūt paredzētai konkrētā valsts tiesību normā, kas piemērojama personīgā aizdevuma līgumiem.

Par otro jautājumu

29 Ar otro jautājumu iesniedzējtiesa būtībā vēlas noskaidrot, vai Direktīvas 93/13 3. panta 1. punkts jāinterpretē tādējādi, ka par adekvātu un efektīvu līdzekli, kas ļauj patērētājam izvairīties no noteikuma par personīgā aizdevuma līguma pirmstermiņa izbeigšanu īstenošanas vai novērst tā sekas, ir uzskatāma šim patērētājam piedāvātā līgumiskā iespēja samaksāt summas, kas jāmaksā saistībā ar šo aizdevumu, viena mēneša laikā pēc bankas nosūtītā brīdinājuma.

30 Šajā ziņā jāatgādina, ka saskaņā ar pastāvīgo judikatūru Tiesa ir kompetenta interpretēt gan jēdzienu "negodīgs noteikums", kas minēts šīs direktīvas 3. panta 1. punktā un tās pielikumā, gan arī kritērijus, kurus valsts tiesa var piemērot vai kuri tai ir jāpiemēro līguma noteikuma novērtējumā, ņemot vērā šīs direktīvas normas, paturot prātā, ka šai tiesai minēto kritēriju kontekstā ir jālemj par konkrētā līguma noteikuma konkrētu kvalificēšanu, ievērojot katra gadījuma apstākļus (spriedums, 2022. gada 8. decembris, *Caisse régionale de Crédit mutuel de Loire-Atlantique et du Centre Ouest*, C-600/21, EU:C:2022:970, 38. punkts, kā arī tajā minētā judikatūra).

31 Attiecībā uz strīdīgo noteikumu saistībā ar nosacījumu par personīgā aizdevuma līguma pirmstermiņa izbeigšanu maksājumu saistības neizpildes gadījumā iesniedzējtiesai tostarp jāpārbauda, vai komersantam dotā iespēja pieprasīt visas aizdevuma summas atmaksu ir atkarīga no tā, ka patērētājs nav izpildījis vienu no saviem pienākumiem, kam ir būtiska nozīme attiecīgajās līgumattiecībās, vai šī iespēja ir paredzēta gadījumos, kad šādai līguma neizpildei ir pietiekami nopietns raksturs, ņemot vērā aizdevuma ilgumu un summu, vai šī iespēja ietver atkāpi no vispārīgo tiesību normām attiecīgajā jomā, ja īpašu līgumtiesību normu nav un ja valsts tiesībās ir paredzēti adekvāti un efektīvi līdzekļi, kas ļautu patērētājam, kam tiek piemērots šāds līguma noteikums, novērst šīs aizdevuma atmaksas pieprasīšanas sekas (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2017. gada 26. janvāris, *Banco Primus*, C-421/14, EU:C:2017:60, 66. punkts).

32 2024. gada 25. janvāra sprieduma *Caixabank* (Hipotekāro kredītu izdevumu atmaksas noilgums) (no C-810/21 līdz C-813/21, EU:C:2024:81) 47. un 48. punktā Tiesa attiecībā uz noilguma termiņu būtībā nosprieda – lai šo termiņu varētu uzskatīt par atbilstošu efektivitātes principam, pirmkārt, pēc būtības tam jābūt pietiekamam, lai patērētājs varētu sagatavot un celt efektīvu prasību tiesā un izmantot tiesības, kas viņam izriet no Direktīvas 93/13, un, otrkārt, patērētājam jābūt iespējai uzzināt par šīm tiesībām, pirms šis termiņš ir sācies vai beidzies.

33 Šajā lietā no lūgumiem sniegt prejudiciālu nolēmumu izriet, ka tam, ka attiecīgie patērētāji nav izpildījuši saistības, proti, nav veikuši aizdevuma ikmēneša maksājumus, ir būtiska nozīme attiecīgajās līgumattiecībās, kā arī pietiekami nopietns raksturs attiecībā uz aizdevuma ilgumu un summu. Iesniedzējtiesas šaubas attiecas tikai uz to, vai šiem patērētājiem noteiktais viena mēneša termiņš ir adekvāts un efektīvs, lai izvairītos no noteikuma par summu, kas jāmaksā saistībā ar šo aizdevumu, tūlītējas atmaksas īstenošanas vai novērstu tās sekas.

34 Iesniedzējtiesa uzskata, ka šis noteikums atbilst valsts tiesību normai, kas piemērojama aizdevuma līgumiem, kuri ir nodrošināti ar hipotēku uz mājokli vai kura mērķis ir šāda īpašuma iegāde. Tātad tā mērķis ir izveidot līdzsvaru starp visām šāda veida līgumu pušu tiesībām un pienākumiem. Šajā tiesību normā, proti, Likuma 5/2019 24. panta 1. punktā, paredzēts, ka kredīta pirmstermiņa atmaksu var noteikt tikai tad, ja kreditors ir piešķīris aizņēmējam vismaz viena mēneša termiņu konstatētās maksājuma saistību neizpildes novēršanai.

35 Līdz ar to, lai novērtētu, vai patērētājam piedāvātais līdzeklis, kā izvairīties no aizdevuma pirmstermiņa atmaksas vai novērst tā sekas, ir adekvāts un efektīvs, veicot visaptverošu analīzi par to, vai pastāv ievērojama nelīdzsvarotība par sliktu patērētājam, ko var radīt noteikums par kredīta pirmstermiņa atmaksu, iesniedzējtiesa var lietderīgi ņemt vērā it īpaši apstākli, ka termiņš trūkumu novēršanai ir faktiski pietiekams, lai ļautu patērētājam veikt pieprasīto maksājuma darījumu. Šajā ziņā īpaša nozīme ir tam, ka valsts tiesiskajā regulējumā ir noteikumi, kuros aizņēmējam šāds termiņš paredzēts līdzīgās līgumattiecībās.

36 Ņemot vērā iepriekš minētos apsvērumus, valsts tiesa varētu uzskatīt, ka noteikumā par kredīta pirmstermiņa atmaksu patērētājam paredzētais viena mēneša termiņš aizdevuma atlikuma samaksai, sākot no aizdevēja paziņojuma brīža, ir adekvāts un efektīvs līdzeklis, kas ļautu tam izvairīties no šī noteikuma piemērošanas vai novērst tā sekas.

37 Tādēļ uz otro jautājumu jāatbild, ka Direktīvas 93/13 3. panta 1. punkts jāinterpretē tādējādi, ka, novērtējot aizdevuma līgumā ietverta noteikuma par kredīta pirmstermiņa atmaksu iespējamo negodīgumu, valsts tiesai jāpārbauda, vai līdzekļi, kas ļauj patērētājam izvairīties no aizdevuma pirmstermiņa atmaksas vai novērst tā sekas, ir adekvāti un efektīvi, it īpaši ņemot vērā patērētājam piedāvātā termiņa – lai veiktu to summu atmaksu, kas jāmaksā saistībā ar šo aizdevumu, – faktisko pietiekamību. Šajā ziņā īpaši nozīmīgs apstāklis ir tas, ka valsts tiesiskajā regulējumā ir noteikumi, kuros aizņēmējam šāds termiņš paredzēts līdzīgās līgumattiecībās.

Par tiesāšanās izdevumiem

38 Attiecībā uz pamatlietu pusēm šī tiesvedība izriet no tiesvedībām, kas notiek iesniedzējtiesā, tāpēc tā lemj par tiesāšanās izdevumiem. Izdevumi, kas radušies, iesniedzot apsvērumus Tiesai, un kas nav minēto pušu izdevumi, nav atlīdzināmi.

Ar šādu pamatojumu Tiesa (astotā palāta) nospriež:

1) **Padomes Direktīvas 93/13/EEK (1993. gada 5. aprīlis) par negodīgiem noteikumiem patērētāju līgumos 3. panta 1. punkts**

   jāinterpretē tādējādi, ka,

   novērtējot personīgā aizdevuma līgumā ietverta noteikuma par kredīta pirmstermiņa atmaksu iespējamo negodīgumu, var ņemt vērā, ka šis noteikums ļauj patērētājam izvairīties no aizdevuma pirmstermiņa atmaksas vai novērst tā sekas, un šai iespējai nav jābūt paredzētai konkrētā valsts tiesību normā, kas piemērojama personīgā aizdevuma līgumiem.

2) **Direktīvas 93/13 3. panta 1. punkts**

jāinterpretē tādējādi, ka,

novērtējot noteikuma par kredīta pirmstermiņa atmaksu iespējamo negodīgumu, valsts tiesai jāpārbauda, vai līdzekļi, kas ļauj patērētājam izvairīties no aizdevuma pirmstermiņa atmaksas vai novērst tā sekas, ir adekvāti un efektīvi, it īpaši ņemot vērā patērētājam piedāvātā termiņa – lai veiktu to summu atmaksu, kas jāmaksā saistībā ar šo aizdevumu, – faktisko pietiekamību. Šajā ziņā īpaši nozīmīgs apstāklis ir tas, ka valsts tiesiskajā regulējumā ir noteikumi, kuros aizņēmējam šāds termiņš paredzēts līdzīgās līgumattiecībās.

[Paraksti]